

/Digitalt Ansvar

ANALYSE

DIGITALE SIKKERHEDSSELER 2:

Sociale mediers forældrekontrol kan ikke stå alene i beskyttelsen af børn og unge

Indholdsfortegnelse

3. Introduktion
4. Resultater
5. Anbefalinger
6. Hvad er forældrekontrol?
7. Metode
9. Udbredelsen af forældrekontrol i Danmark er begrænset
10. Danske forældre vægter tillid og har modstand mod at overvåge deres børn
14. Hvilke forældre anvender forældrekontrol?
16. Forældrekontrol kan kun spille en mindre rolle som sikkerhedsforanstaltning på online platforme
17. Konklusion
18. Noter
19. Bilag 1
20. Bilag 2

Introduktion

Danske børn og unge er i foruroligende grad udsat for krænkende og skræmmende oplevelser online¹. Det drejer sig om deling af intime billeder uden samtykke, mobning, uønsket kontakt, afpresning, hadtale, selvskaade og voldeligt indhold. Meget af dette foregår på de sociale medier, hvor børn ifølge mediernes egne servicevilkår skal være 13 år for at have en profil. Alligevel debuterer cirka halvdelen af danske børn på medierne, inden de er fyldt ti år². Alle børn fortjener beskyttelse online, men i stedet for fx at implementere effektiv aldersverifikation eller investere i bedre proaktiv moderation, er det ofte forældrekontrol, der fremhæves som en løsning på dette problem. Med andre ord: Ansvar lægges over på forældrene.

Det øgede fokus på forældrekontrol gælder både fra myndigheder og fra techindustriens side. Senest har Instagram lanceret nye sikkerhedstiltag for teenagere, hvor værktøjer til forældrekontrol er en central komponent.³ Men også andre store, populære medier som TikTok og Snapchat nævner forældrekontrol som en væsentlig del af det at beskytte børn og teenagere på sociale medier.⁴

Forældrekontrol kan dog ikke alene beskytte børn og teenagere online, da ikke alle børn og teenagere har forældre eller værger, der har mulighed for eller er opmærksomme på at sætte sig ind i forældrekontrol. Når det alligevel indgår som en central del af børn og teenagers beskyttelse online, er det værd at rejse spørgsmålet, hvordan det fungerer, både teknisk og i forhold til et dansk børne- og ungesyn.

I denne analyse ser vi nærmere på danske forældres brug af og holdninger til forældrekontrol. Vi dykker ned i, hvordan forældrekontrol bliver benyttet og af hvilke forældre, og hvad der står i vejen for anvendelsen. Er forældrekontrol virkelig en god løsning i en dansk kontekst?

Analysen baserer sig på en spørgeskemaundersøgelse blandt 2000 danske forældre med børn i alderen 9-16 år. Dertil har vi foretaget otte kvalitative interviews med forældre for at få en dybere forståelse af forældres fra- og tilvalg af forældrekontrol.

Resultater

Analysen viser, at:

- Forældre i Danmark med børn i alderen 9–16 år ofte fravælger forældrekontrolsværktøjer. Vores undersøgelse viser, at 75% af forældre kender til forældrekontrol, men kun 14,9% benytter forældrekontrol på ét af de sociale medier, som deres barn anvender.
- Danske forældre vægter tillid og dialog højt i opdragelsen, hvilket ikke nødvendigvis harmonerer godt med forældrekontrol i form af overvågning og faste grænser. Danske forældre angiver selv, at den mest udbredte grund til ikke at anvende forældrekontrol er, at de stoler på, at deres barn kommer til dem, hvis de møder problemer online, og at det derfor ikke er nødvendigt at anvende forældrekontrol.
- Forældrekontrol fungerer som et supplement til de forældre, som i forvejen sætter grænser for deres børns onlineliv.
- Størstedelen af danske forældre vurderer anvendeligheden af forældrekontrol som 'nogenlunde', men at det er for tidskrævende at sætte sig ind i. Nogle forældre fremhæver, at det er nemmere fysisk at tage deres barns telefon for at begrænse skærmtid eller tjekke barnets telefon for at holde øje med barnets sociale adfærd på platformene.

Anbefalinger

Digitalt Ansvar anbefaler derfor, at:

- _01** De sociale medier indfører effektiv aldersverifikation. Alle sikkerhedsforanstaltninger rettet mod børn og unge vil forblive hullede, så længe de sociale medier ikke med sikkerhed kender alderen på hver bruger.
- _02** De sociale medier forbedrer deres moderation for at begrænse problemer med skadeligt og ulovligt indhold. Selvom techindustrien og lovgivere ser forældrekontrol som en mulig deløsning på problemer med onlinesikkerhed for børn og unge, bør det erkendes, at forældrekontrol langt fra er en løsning, der kan stå alene. Forældrekontrol bør anses som et supplement til proaktiv indholdsmo-deration.
- _03** De sociale medier udvikler en fælles løsning for forældrekontrol, som fungerer på tværs af de sociale medier, og som ikke kræver, at forældre har profiler på de enkelte platforme.
- _04** Danske myndigheder udvikler guides til forældrekontrol, som skal gøre det enklere for forældre at opsætte forældrekontrol. Samtidig bør det prioriteres at udbrede denne information til forældre gennem relevante kanaler.

Se også **Digitalt Ansvars anbefalinger til Instagrams teenprofiler og dertilhørende forældrekontrollsværktøjer i vores analyse [”Digitale sikkerhedsseler: Test af Instagrams nye teenageprofiler og forældrekontrollsværktøjer”](#)**.

Hvad er forældrekontrol?

Forældrekontrol på sociale medier defineres i denne analyse som funktioner, forældre kan anvende for at begrænse eller overvåge deres børns brug af sociale medier. Det kan omfatte begrænsning af bestemte typer indhold, opsætning af tidsbegrænsninger eller overvågning af onlineinteraktioner.

Forældrekontrol kan foregå både på hvert enkelt socialt medie, men det kan også opsættes via en tredjeparts-app. Supervision på Instagram via deres familiecenter, hvor en forældreprofil kobles op med et barns profil, er et eksempel på førstnævnte, mens Google Family Link, Apple Skærmtid og Qustodio er eksempler på sidstnævnte.⁵

Analysen er hverken et argument for eller imod forældrekontrol. I et nyt litteraturstudie fra 2024 gennemgås den eksisterende

forskning på området. Studiet finder, at der eksisterer både positive og negative effekter af brugen af forældrekontrol⁶. Det samme finder et review fra det britiske akademi⁷. Styrker og risici ved forældrekontrol baseret på disse to reviews' resultater har vi samlet i en tabel i bilag 1. Overskrifterne har vi skrevet i tabellen herunder.

Der er dog ikke tale om metaanalyser, så en samlet effektstørrelse for de forskellige sammenhænge udregnes ikke. Studierne konkluderer på baggrund af resultaterne, at forældrekontrollsværktøjer ikke er en teknologi, der kan stå alene for at sikre børns sikkerhed online, ligesom de aldrig vil tilbyde en "one-size-fits-all", da familier og børn er forskellige.

Styrker	Risici
Forbedret søvn og øget fokus	Negativ indflydelse på forældre-børn-relationen
Beskyttelse mod skadeligt indhold online	Modarbejdelse af børns evne til at regulere deres internetforbrug og ringere digitale kompetencer
Forbedrer forældre og børns mentale trivsel	Falsk følelse af sikkerhed på vegne af ens børn
Forbedret kommunikation	Krænkelse af børns ret til privatliv
	Fejlidentificering og blokering af ikke-skadeligt og ufarligt indhold
	Begrænsning af børns muligheder online

Metode

Denne analyse består af resultaterne af en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse udarbejdet af Digitalt Ansvar i samarbejde med Epinion. Undersøgelsen fokuserer på udbredelsen af og holdningen til forældrekontrol på sociale medier blandt et repræsentativt udsnit af forældre i Danmark med børn i alderen 9–16 år. Data blev indhentet i oktober og november 2024.

Af respondenterne fra spørgeskemaet har vi foretaget otte kvalitative interviews med forældre, der har erfaring med eller en holdning til anvendelsen af forældrekontrol. Interviews er foretaget ud fra en semistruktureret interviewguide med henblik på at sikre en ensartet struktur for interviews med sammenligningsgrundlag, samtidig med mulighed for uddybende spørgsmål afhængig af respondentens refleksioner og holdninger.

Analysen består således af nøgletal for kendskabet til og udbredelsen af forældrekontrol blandt danske forældre på tværs af sociale medier suppleret med indsigter fra interviews med forældre.

For at analysere hvad der kendetegner de familier og børn, som anvender forældrekontrol, har vi bygget en logistisk regression i Python. En logistisk regression er en statistisk model, der i denne situation bruges til at analysere, hvordan forskellige faktorer påvirker sandsynligheden for, at forældrekontrol er sat op på et barns telefon. Den afhængige binære variabel er, hvorvidt forældre har sat forældrekontrol op på ét af deres barns sociale medier. De uafhængige variable fremgår af tabellen på s. 8.

Variabel	Type variabel	Beskrivelse
Demografiske faktorer		
1. Husstandens indkomst	Ordinal	Niveauet af husstandens samlede indkomst.
2. Forældres uddannelsesniveau	Ordinal	Højeste uddannelsesniveau opnået af forælderen (sorteret efter længde)
3. Barnets alder	Kontinuerlig	Alder på det involverede barn (9-16)
4. Forælders alder	Kontinuerlig	Alder på den adspurgte forælder.
Forælders holdninger og adfærd		
5. Tillid til barnet	Likert-skala (1-5)	"Jeg stoler på, at mit barn kommer til mig, hvis det oplever noget ubehageligt online."
6. Aftale om skærmtid	Binær	"Har du en aftale med dit barn om, hvor lang tid det må bruge på sin telefon hver dag?" (Ja/Nej).
7. Forælders online engagement	Kontinuerlig	"Jeg sætter mig ind i de ting, som mit barn bruger tid på online."
8. Alder for barnets debut på sociale medier	Kontinuerlig	"Hvor gammel var dit barn, da det fik sin egen profil på fx Instagram, Snapchat, TikTok eller Facebook?"

Udbredelsen af forældrekontrol i Danmark er begrænset

Ifølge undersøgelsen har 93% af danske børn i alderen 9-16 år deres egen smartphone, og af disse børn er 80% på sociale medier.

Kendskabet til forældrekontrol blandt danske forældre med børn i alderen 9-16 år er relativt udbredt, da 75% har kendskab til disse funktioner. Dette betyder imidlertid, at en fjerdedel af danske forældre med børn i alderen 9-16 år ikke er klar over, at disse funktioner eksisterer og derfor ikke anvender denne sikkerhedsforanstaltning.

Blandt forældre med børn på sociale medier er det kun 14,9%, som benytter forældrekontrol, mens dette tal for forældre med kendskab til forældrekontrol er 19,9%. Dette indikerer, at der derfor er mange danske forældre, som vælger ikke at anvende forældrekontrol.

Vi kan derudover se i figuren på s. 9, at brugen af forældrekontrol ligger forholdsvist stabilt på tværs af de inkluderede sociale medier i analysen.

På Snapchat og kategorien Andet – som i overvejende grad er YouTube og Discord – anvendes der i højere grad forældrekontrol. Men tager vi gennemsnitsalderen for brugerne på hvert sociale medie i betragtning, kan det muligvis forklare en stor del af denne variation, da brugerne på netop disse to platforme har en lavere gennemsnitsalder (Andet: 10,7 år, Snapchat: 12,2 år, TikTok: 12,8 år, Instagram: 13 år, Facebook, 13,3 år).

Som vil blive vist senere i analysen, er barnets alder negativt associeret med sandsynligheden for at anvende forældrekontrol. Det vil sige, jo ældre barnet er, jo mindre sandsynligt er det, at forældrene anvender forældrekontrol.

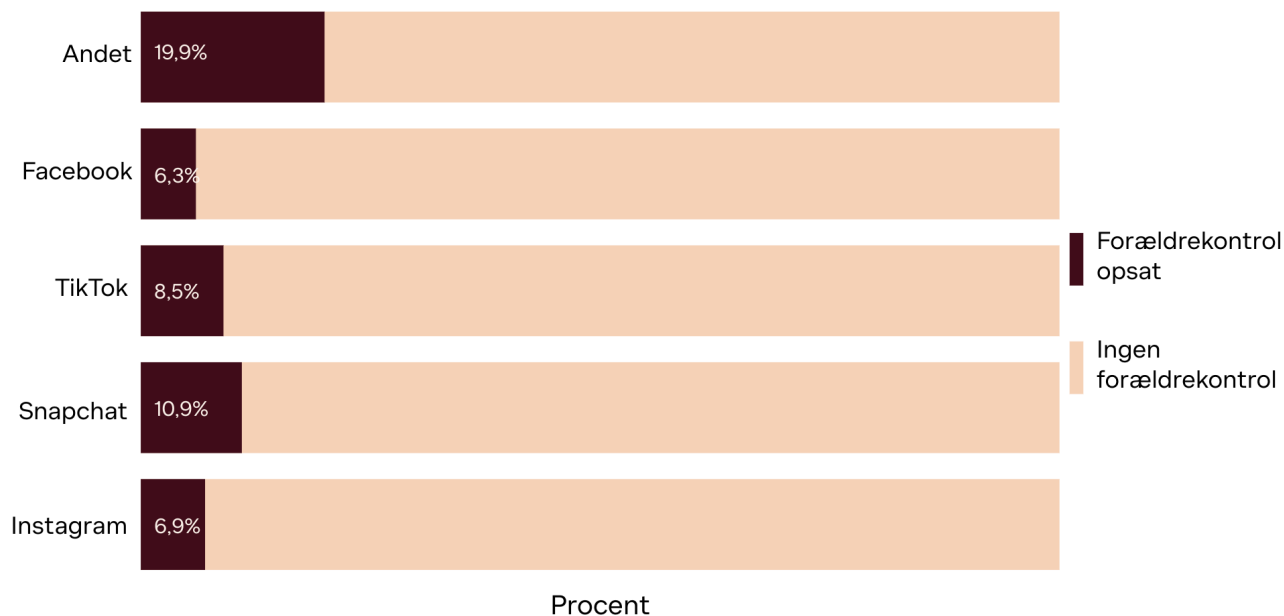
75%

af danske forældre med børn i alderen 9-16 år kender til forældrekontrol

14,9%

af danske forældre med børn i alderen 9-16 år, som er på sociale medier, har opsat forældrekontrol på ét af disse.

Fordeling af forældrekontrol pr. socialt medie

De næste afsnit vil gennemgå de overordnede temaer, som fremgik af interviews, samt hvordan disse temaer viser sig i den samlede population.

Danske forældre vægter tillid og har modstand mod at overvåge deres børn

Som det ses i tabellen på side 11, er den mest udbredte grund til ikke at anvende forældrekontrol blandt forældre, der har kendskab til forældrekontrol og har et barn med egen smartphone på sociale medier, at de stoler på, at deres barn kommer til dem, hvis de møder problemer online, og at de derfor ikke finder forældrekontrollen nødvendig.

Det samme gør sig gældende for forældre, der ikke kendte til forældrekontrol før spørgeskemaet, men ikke kunne forestille sig at anvende det. Her angav 81% af forældrene tilsvarende, at de stoler på, deres barn kommer til dem, hvis de møder problemer online, og at de af den grund ikke kunne forestille sig at anvende forældrekontrol.

	Total	729
Hvordan kan det være, at du ikke anvender forældrekontrol? Du kan vælge flere svarmuligheder.	Jeg stoler på mit barn kommer til mig, hvis det møder problemer online, så det er ikke nødvendigt	78%
	Jeg er imod den form for grænsesætning og overvågning af mit barn	22%
	Jeg har ikke tid til at sætte mig ind i det eller administrere det	9%
	Jeg har ikke selv en smartphone/er ikke selv på sociale medier	1%
	Jeg mener ikke, at det indeholder de funktioner, jeg har brug for	7%
	Andet	13%
	Ved ikke	4%

At danske forældre vægter tillid til deres børn og dialog højt, understøtter vores interviews. Som en mor til en pige på 12 år beskriver:

"Jeg er også nødt til at udvise den tiltro til hende, når jeg gerne vil have, at hun har den tiltro til mig (...) Jeg er godt med på, at det [forældrekontrol, red.] også kan skærme et barn for nogle negative ting, men jeg føler selv, at jeg har kontrollen over det, i det at vi netop har den der tillid imellem hinanden".

- Mor til en pige på 12 år

Den anden mest valgte grund til ikke at anvende forældrekontrol er, at forældre er imod den form for grænsesætning og overvågning af deres børn. Dette gør sig gældende for både de forældre, der kender eller ikke kender til forældrekontrol, men som ikke kunne forestille sig at anvende det. Uviljen mod at overvåge sine børn viser sig også i vores interviews, hvor blandt andet en far til to drenge udtrykker uvilje mod at

overvåge sine børn på nettet, da det kan være på bekostning af tilliden:

"Jeg synes, det [at overvåge sit barn, red.] er meget grænseoverskridende. Specielt hvis du er 15-16-17-år. Der vil jeg hellere vælge at have tillid til vores børn".

- Far til to drenge på 12 og 15 år

Forældrekontrol som supplement til dialog

Flere af de interviewede forældre, som benytter sig af forældrekontrol, beskriver, hvordan det ikke er mistillid til deres børn, men derimod mistillid til platformene, som får dem til at benytte sig af forældrekontrol. Ved at følge med i, hvad børnene eksponeres for online, kan de bedre passe på deres børn: *"Generelt er jeg ikke sådan en [forælder, red.], der vil kontrollere, men jeg føler egentligt lidt, at det bliver man nødt til på de sociale medier (...) Det [at kontrollere, red.] er ikke*

noget, jeg selv ville have gjort, hvis alt kørte, som det skulle, og man havde tiltro til de her medier. Men jeg føler lidt, at man bliver nødt til det”.

- Far til pige på 9 år

For de forældre, som er positivt indstillede overfor forældrekontrolsværktøjer og gør brug af dem til at overvåge og begrænse deres børn, er de primært tænkt som et supplement til dialog, viser vores interviews. Forældrekontrol kan ikke stå alene, understreger en far:

”(...) forældrekontrol er godt til mange ting, men snakken om det er klart bedre, fordi vi kan ikke kontrollere lige meget, hvad fanden vi så går rundt og bilder os ind, så kan vi ikke kontrollere alt. Så at vi sætter alle mulige tekniske løsninger op, det er i min verden et forsøg på at råde bod på, hvis ikke vi kan være der i det omfang, der er nødvendigt”

- Far til en pige på 10 år

Forældrekontrol kan give falsk tryghed

Udover at de forældre, vi har interviewet, i udpræget grad læggervægt på tillid og dialog, når det kommer til at håndtere deres børns onlineliv, fortæller flere, at forældrekontrol kan give en falsk fornemmelse af tryghed:

”Jeg ved ikke, om der er sket en ændring i forældrekontrollen siden sidste år, hvor vi satte det op (...) Man glemmer i farten at tjekke op på forældrekontrollen og dens indstillinger (...) Der kan måske være en falsk tryghed i det (...) Man glemmer at komme

ind og kontrollere det en gang imellem”.

- Far til pige på 9 år

Der er således en risiko for, at forældrekontrollen kan give en falsk tryghed, hvis forældre opfatter det at oprette forældrekontrollen som en sikring af deres barns anvendelse og tilstedeværelse på det pågældende medie, samtidig med at forældrene ikke er opmærksomme på barnets handlinger eller interaktioner over tid på det sociale medie.

Det er uoverskueligt at sætte sig ind i forskellige værktøjer

For forældre kan manglende kendskab til de sociale medier være en begrænsning for at benytte sig af de sociale mediers forældrekontrolsværktøjer. 9% af de danske forældre angiver, at de ikke har tid til at sætte sig ind i forældrekontrol og administrere det.

Forældrekontrolsværktøjer tilknyttet det enkelte sociale medie kræver desuden kendskab til mediet, og at forælderen selv har en profil på mediet. Det gør forældrekontrol til en krævende opgave for forældre, fortæller blandt andet en mor:

”Der måtte gerne være en dummy guide til forældre til, hvordan man begrænser og håndterer sit barns brug af sociale medier (...) Der er mange funktioner, der sikkert allerede findes, og jeg er fuldstændig blank – for det første ved jeg ikke, om de findes, og for det andet så skal man ind i 27 indstillinger for at finde det (...) Man skal sætte sig ind i hvert eneste produkt – det synes jeg er oppe ad bakke, og børnene er klogere til de der ting

[sociale medier, red.], *end vi er. Jeg har ikke tid og kræfter til at sætte mig ind i det*”.

– Mor til 12-årig dreng og 8-årig pige

Denne omkostning, der pålægges forældre, for at opsætte forældrekontrol, afspejler sig formentlig også i andelen af forældre, der har opsat forældrekontrol på alle deres børns sociale medie-profiler: 22% af forældre med børn på sociale medier, som har opsat forældrekontrol, har ikke opsat det på alle barnets sociale medie-profiler.

At opsætning og brug af forældrekontrol kan virke uoverskueligt, ser vi også blandt de danske forældre, som benytter eller har benyttet forældrekontrol på deres barns telefon, da der ikke er en udpræget begejstring for produktets anvendelighed.

50% vurderer anvendeligheden som enten 'god' eller 'rigtig god', mens den største gruppe (41%) vurderer anvendeligheden som 'nogenlunde'. Det vil sige, at selv blandt brugere af forældrekontrol, er værktøjet ikke en udpræget succes. 10% vurderer anvendeligheden af forældrekontrol som enten 'dårlig' eller 'rigtig dårlig'.

	Total	394
Hvordan vil du samlet set vurdere anvendeligheden af forældrekontrol?	Rigtig god	12%
	God	38%
	Nogenlunde	41%
	Dårlig	8%
	Rigtig dårlig	2%

Forældre supplerer med analoge metoder

Dertil fortæller flere forældre, at hvis de oplever et behov for at begrænse eller kontrollere deres børns brug af sociale medier, anvender de i stedet analoge metoder såsom fysisk at tjekke telefonen eller kun lade børnene være på bestemte medier i samvær med de voksne. På den måde kan de styre eller guide børnenes telefonbrug uden selv at skulle sætte sig ind i medierne og værktøjer. 7% af danske forældre lader slet ikke deres børn være alene på de sociale medier. Men også forældre, hvis børn har lov til at være alene på sociale medier, kan finde på at ty til analoge metoder, viser vores interviews. En mor fortæller for eksempel, at hun i stedet for at holde øje med sine børn ved hjælp af digitale værktøjer, kan finde på at tage børnenes telefoner og tjekke beskeder direkte på dem:

”Jeg gør det primært, hvis jeg kan mærke på hende, at der måske har været noget i skolen, og hun ikke vil komme og sige det. Så beder jeg om at få hende til at gå ind. Hun ved godt, at der ikke er nogen vej udenom, så hun afleverer den. Så kan det jo nogle gange åbne op for en samtale”.

– Mor til en pige på 12 år

Ovenstående mor angiver selv, at hun er positivt indstillet over for digital forældrekontrol, men anvender alligevel den mere lavpraktiske måde at holde øje med sine børns onlineliv.

Hvilke forældre anvender forældrekontrol?

I ovenstående afsnit blev danske forældres forhold til forældrekontrol fremlagt, hvor forskellige temaer blev præsenteret. I dette afsnit analyseres, hvad der kendetegner forældre, der anvender forældrekontrol.

Resultaterne fra den logistiske regression om, hvilke faktorer der forklarer anvendelsen af forældrekontrol, er præsenteret i tabellen herunder (se også bilag 2 for udvidet beskrivelse af metode, model fit etc.). Modellen er kørt på forældre, der har kendskab til forældrekontrol. Log-odds er omregnet til odds ratio, og hver variabels p-værdi samt de øvre og nedre konfidensintervaller for odds ratioerne fremgår af tabellen.

Da 19,9% af forældrene i modellen benytter forældrekontrol, kan det ikke betegnes som en sjælden hændelse (<10%), hvilket betyder, at odds ratioen ikke kan sidestilles 1:1 med den relative risiko. Resultaterne vil dog alligevel

blive fortolket på denne måde for at lette forståelsen, men effekterne vil dog i denne fortolkning være overestimeret. Fokus skal derfor i stedet være på den relative forskel mellem koefficienterne.

Ikke overraskende har barnets alder en betydning for, hvorvidt forældre anvender forældrekontrol. Forældre med yngre børn anvender i højere grad forældrekontrol, mens sandsynligheden falder, efterhånden som barnet bliver ældre. For hvert år, barnet bliver ældre mellem 9 og 16 år, reduceres sandsynligheden for at anvende forældrekontrol med ca. 32%, når alle andre variabler holdes konstant. Dette afspejler sig også i, at 71% af de forældre, der tidligere har anvendt forældrekontrol, men ikke længere gør det, angiver, at det skyldes, at deres barn er blevet ældre.

Den alder, hvor barnet første gang kom på sociale medier, er også associeret med

Variabel	Log Odds	Odds Ratio	95% KI Nedre	95% KI Øvre	P-værdi
Konstant	1.26	3.52	0.46	26.88	0.225
Barnets alder	-0.38	0.68	0.60	0.77	<0.001***
Forældres alder	-0.03	0.97	0.94	1.00	0.025*
Husstandsindkomst	0.00	1.00	1.00	1.00	0.465
Uddannelse	-0.08	0.92	0.84	1.01	0.071
Mit barn kommer til mig	-0.20	0.82	0.64	1.05	0.119
Sætter mig ind i de ting	0.35	1.42	1.11	1.82	0.005 **
Aftalt skærmtid	1.68	5.36	3.77	7.61	<0.001***
Alder ved profil på sociale medier	0.24	1.27	1.10	1.47	0.001 **

Note: n=1120 forældre (vægtede). *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001. Robuste standardfejl (HC3) er anvendt.

en øget sandsynlighed for at have opsat forældrekontrol på 27% per år senere, de er kommet på. Dette indikerer, at forældre, der holder igen med at give børn lov til at være på sociale medier, generelt er mere betænksomme om deres barns onlineliv, da de også er mere tilbøjelige til at anvende forældrekontrol.

Forældres alder har også en lille, men signifikant effekt. Sandsynligheden for at anvende forældrekontrol falder med ca. 3% for hvert år, forælderen er ældre. Det er dog værd at have in mente, at det øvre konfidensinterval rammer lige præcis 1 – resultaterne skal derfor fortolkes med varsomhed.

Forældre, der engagerer sig i deres børns onlineliv ved at sætte sig ind i deres online-aktiviteter, er statistisk signifikant associeret med en større sandsynlighed for at anvende forældrekontrol, når alle andre variabler holdes konstante. Modellen estimerer en stigning på 42% for hvert point på en fempoints Likert-skala.

Forældres generelle kontrol over deres børns brug af telefon og sociale medier er også forbundet med anvendelsen af forældrekontrol. Forældre, der har faste grænser for deres børns skærmtid på telefonen, er over fem gange så sandsynlige for at bruge forældrekontrol sammenlignet med forældre uden fast skærmtid, når alle

andre variabler holdes konstant.

Det er bemærkelsesværdigt, at indikatorer som husstandsindkomst og uddannelse ikke er signifikant forbundet med anvendelsen af forældrekontrol. Dette indikerer, at socioøkonomiske faktorer spiller en mindre rolle i denne sammenhæng. Forældres tillid til, at deres børn kommer til dem, hvis de møder noget ubehageligt online, er heller ikke statistisk signifikant. Dette kan betyde, at forældrekontrol ikke anvendes som et alternativ til en tillidsfuld relation mellem barn og forældre, men et supplement. Dette bekræfter resultaterne fra de kvalitative interviews.

Overordnet set tyder resultaterne altså på, at uddannelse og økonomi spiller en mindre – hvis nogen – rolle i at anvendelsen af forældrekontrol, men at det i stedet er forældrenes generelle forhold til sociale medier og opdragelse, der er betydningsfulde. Resultaterne viser også, at yngre børn har større sandsynlighed for at have forældrekontrol installeret.

De inkluderede variabler forklarer dog kun en del af variansen i data, hvilket indikerer, at der er andre vigtige faktorer, som ikke er medtaget i modellen, men som forklarer forskelle i anvendelse. Se bilag 2 for yderligere diskussion.

Forældrekontrol kan kun spille en mindre rolle som sikkerhedsforanstaltning på online platforme

Forældrekontrol kan forstås som en form for sikkerhedsforanstaltning, som sociale medier implementerer for at øge børns sikkerhed på deres platform. Ifølge Forordning om Digitale Tjenester (DSA) er sociale medier forpligtede til at begrænse risici mod børns sikkerhed samt deres fysiske og mentale helbred (DSA, artikel 34-35). Derudover skal de sociale medier indføre passende foranstaltninger til at sikre børns tryghed og sikkerhed (artikel 28). Sociale platforme kan *ikke* stilles til ansvar for det indhold, de oplagrer/hoster⁸, men med DSA'en kan de stilles til ansvar for hvor succesfuldt, de indfører foranstaltninger, der beskytter børn.

Online platforme kan som udgangspunkt ikke kan stilles til ansvar for ulovligt indhold og ulovlige aktiviteter, der kommer igennem deres sikkerhedssystemers nåleøje, men de kan stilles til ansvar for, hvis der slet ikke er tale om et nåleøje, men en ladeport.

I vores seneste analyse af forældrekontrol på Instagram testede vi, hvordan Instagrams nye teenageprofiler og medfølgende forældrekontrol havde teknologiske begrænsninger, der gjorde, at de var alt for nemme at komme uden om.⁹ Denne analyse

har undersøgt, hvordan forældrekontrol som et fænomen stemmer overens med danske forældres opdragelsesmetoder og børne-unge-syn. Resultaterne viser, at mange danske forældre ikke har en interesse i at anvende forældrekontrol, fordi det ikke stemmer overens med deres værdier. Forældrekontrol er derfor ikke en effektiv sikkerhedsforanstaltning, der kan stå alene, i en specifik dansk kulturel kontekst.

Sociale medier har derfor også andre sikkerhedsforanstaltninger end forældrekontrol; effektiv indholdsmoderation er for eksempel den mest betydningsfulde metode til at beskytte børn og unge online. Forældrekontrol skal derfor forstås som et delelement i de sociale mediers forsøg på at mitigere de risici, der opstår online mod børns sikkerhed. Hvorvidt de sociale medier er i overensstemmelse med DSA'en kan derfor ikke udledes ud fra analyser af forældrekontrol alene.

Denne analyse tyder dog på, at forældrekontrol langt fra vil sikre alle danske børn og unge, uanset hvor effektivt det blev implementeret ud fra et teknisk perspektiv. En gruppe, som i Danmark især ikke beskyttes via forældrekontrol, er de unge, da resultaterne af denne analyse med alt tydelighed viser, at forældrekontrol i alt overvejende grad beskytter præteenagere.

Konklusion

Denne analyse viser, at forældre i Danmark med børn i alderen 9–16 år ofte fravælger at benytte forældrekontrol. Trods 75% af forældre kender til forældrekontrol, er det kun 14,9%, som benytter forældrekontrol.

I Danmark vægter forældre tillid og respekt for barnets grænser højt. Da danske forældre i vid udstrækning vælger at håndtere problemer i dialog og stoler på, at børnene kommer til dem, betragtes forældrekontrol ikke som et afgørende redskab til at sikre børnene online. De forældre, som benytter sig af forældrekontrol, er ofte de forældre, der i forvejen er involverede i og sætter grænser for børns onlineliv. Forældrekontrol benyttes her typisk i dialog med barnet og skal ikke anses som et udtryk for mistillid til barnet, men derimod til de sociale medier. Værktøjerne skal altså ikke nødvendigvis forstås som en måde at begrænse, overvåge og kontrollere børnene, men snarere som en dialogstarter og en måde for forældre at holde sig opdateret på.

Trods danske forældre vurderer anvendeligheden af forældrekontrol som nogenlunde, er det en barriere, at de enkelte sociale mediers værktøjer kræver kendskab til medierne, og at forældre selv har profiler på de pågældende sociale medier. Det kan opleves uoverskueligt at holde sig opdateret på de sociale medier og deres sikkerhed, særligt hvis forældrene ikke selv har interesse for sociale medier. Der opstår dermed en

risiko for, at forældre vælger at opsætte forældrekontrol på de sociale medier, de selv er bekendt med, og overser risici på andre medier. Dertil kommer, at medier udvikler sig, og unge bevæger sig mellem medier. Det kan potentielt være mange forskellige medieplatforme, som forældre skal sætte sig ind i. Det kalder på en mere samlet løsning for forældrekontrol på de sociale medier.

Resultaterne viser derudover, at forældre, der anvender forældrekontrol, typisk har yngre børn og ofte engagerer sig meget i deres børns onlineliv. Forældre med faste regler for skærmtid er markant mere tilbøjelige til at bruge forældrekontrol, ligesom børn, der fik en profil på sociale medier sent, oftere har forældrekontrol installeret. Socioøkonomiske faktorer som indkomst og uddannelse spiller derimod en begrænset rolle, hvilket indikerer, at forældres tilgang til sociale medier og opdragelse synes at være de afgørende faktorer.

I Digitalt Ansvars foregående analyse 'Digitale sikkerhedsseler: Test af Instagrams nye teenageprofiler og forældrekontrollsværktøjer' blev teknikken bag teenageprofiler analyseret specifikt på Instagram. Her viste det sig, at sikkerhedsforanstaltninger var alt for nemme at omgå. Denne analyse har fokuseret på kulturelle og sociale barrierer for anvendelse af forældrekontrol.

Noter

- 1 Red Barnet. (2024). Børn og unges erfaringer med digitale krænkelse og andre ubehagelige oplevelser online: Rapport 2024. <https://sletdet.redbarnet.dk/wp-content/uploads/2024/09/Boern-og-unges-erfaringer-med-digitale-kraenkelse-og-andre-ubehagelige-oplevelser-online-rapport-2024.pdf>
- 2 Børns Vilkår. (2024). Ny rapport om børn og sociale medier: At være på mobilen er den foretrukne hverdagsaktivitet blandt børn i 7. klasse. <https://bornsvilkar.dk/nyheder/ny-rapport-om-boern-og-sociale-medier-at-vaere-paa-mobilen-er-den-foretrukne-hverdagsaktivitet-blandt-boern-i-7-klasse/>
- 3 Meta. (2024). Introducing Instagram teen accounts: Built-in protections for teens, peace of mind for parents. <https://about.fb.com/news/2024/xx/introducing-instagram-teen-accounts>
For gennemgang af Instagrams forældrekontrolsværktøjer, se Digitalt Ansvars analyse: Digitalt Ansvar. (2024). Digitale sikkerhedsseler: Test af Instagrams nye teenageprofiler og forældrekontrolsværktøjer. <https://drive.google.com/file/d/1TsAWuX7oHLCQTVLfnDbLKSZG7zrNnTEC/view?pli=1>
- 4 Snapchat. (2024). Forældrekontrol på Snapchat: Forældreguide til Snapchat. <https://parents.snapchat.com/?lang=da-DK>
- 5 TikTok. (2024). Forældreguide til TikTok. <https://www.tiktok.com/safety/da-dk/guardians-guide>
- 5 For et overblik over forældrekontrolsmuligheder på sociale medier, telefoner og andre enheder, se Better Internet for Kids, som EU-kommissionen står bag: <https://better-internet-for-kids.europa.eu/en/learning-corners/parents-and-caregivers/parental-controls>
- 6 Stoilova, M., Bulger, M., & Livingstone, S. (2024). Do parental control tools fulfil family expectations for child protection? A rapid evidence review of the contexts and outcomes of use. *Journal of Children and Media*, 18(1), 29-49.
- 7 Hertog, E., Weinstein, N., Zhao, J. (2024). Data-Driven Parenting: Robust Research Needed to Ensure that Parental Digital Monitoring Promotes a Good Digital Society, *The British Academy*.
- 8 Medmindre de har konkret kendskab til evident ulovligt indhold eller aktivitet og ikke tager skridt til at fjerne eller hindre adgang, så snart de får et sådant kendskab ifølge DSA'en: Europa-Parlamentet og Rådet. (2022). Digital Services Act (DSA), artikel 6.
- 9 Digitalt Ansvar. (2024). Digitale sikkerhedsseler: Test af Instagrams nye teenageprofiler og forældrekontrolsværktøjer. <https://drive.google.com/file/d/1TsAWuX7oHLCQTVLfnDbLKSZG7zrNnTEC/view?pli=1>

Bilag 1: Overblik over styrker og risici ved forældrekontrol

Styrker	Risici
<p>Forbedret søvn og øget fokus. Teknologier der er designet til at begrænse børns skærmforbrug – eksempelvis ved at deaktivere en enheds funktioner på faste tidspunkter – kan hjælpe børn med at få bedre søvn. Samme teknologier kan også bidrage med, at børn får et øget fokus i skolen. (Hertog, 2024, s. 3)</p>	<p>Negativ indflydelse på forældre-børn-relationen. Kontrol og overvågning kan skade forholdet mellem forældre og børn ved at være en kilde til konflikt og reducere den sunde og tillidsskabende kommunikation. Dette kan ydermere føre til, at børn i skjul for forældrene opsøger andre former for digitale oplevelser, hvilket kan øge den online risiko (Stoilova et. al, 2024, s. 37-39; Hertog, 2024, s. 3).</p>
<p>Beskyttelse mod skadeligt indhold online. Flere studier viser, at brugen af forældrekontrol er associeret med mindsket adgang til pornografi og seksuelt indhold samt mindre risiko for b.l.a. at blive mobbet på nettet, udsat for digital vold, eksponeret for usundt vægtabsindhold, selvskademateriale, ikke-aldersvarende spilindhold og misvisende videoer og reklamer. (Stoilova et. al., 2024, s. 36; Hertog, 2024, s. 3)</p>	<p>Modarbejdelse af børns evne til at regulere deres internetforbrug og ringere digitale kompetencer. Hvis forældrekontrol anvendes til at sætte hårde grænser for fx tidsforbrug, kan det skade børns læring i at regulere deres eget internetforbrug og tage selvstændige beslutninger vedrørende digitale teknologier. Det kan have negative konsekvenser for barnet senere i dets liv (Hertog, 2024, s. 3-4). Dertil kommer, at øget kontrol kan medføre, at barnet tilegner sig mindre viden om internettet og om, hvad sikker online adfærd indebærer (Stoilova et. al., 2024, s. 37).</p>
<p>Forbedrer forældre og børns mentale trivsel. Forældrekontrol, herunder monitorering af børns fysiske lokation, kan tilbyde forældre vigtig information om, hvor deres børn befinder sig. Dette kan forbedre både børns og forældres trivsel, idet forældre opnår en følelse af ro og tryghed, når disse teknologier sikrer og leverer praktisk information om børns sikkerhed (Hertog, 2024, s. 3).</p>	<p>Falsk følelse af sikkerhed på vegne af ens børn. Der er empirisk evidens for, at børn vil finde tekniske løsninger til at omgå forældrekontrol og få adgang til "det forbudte", mens forældre kan have en 'falsk' følelse af sikkerhed (Stoilova et. al, 2024, s. 31). En sådan kløft mellem forældres <i>opfattede</i> og <i>faktiske</i> viden om deres børns digitale liv kan udsætte børn for øget risiko online (Hertog, 2024, s. 3).</p>
<p>Forbedret kommunikation. Forældrekontrol kan facilitere og forbedre kommunikationen mellem forældre og børn, herunder skabe bedre forståelse for, hvornår børn har brug for hjælp (Stoilova et. al, 2024, s. 36;39).</p>	<p>Krænkelse af børns ret til privatliv. Øget kontrol kan reducere børns autonomi og invadere deres privatliv (Stoilova et. al, 2024, s. 37).</p>
	<p>Fejld identificering og blokering af ikke-skadeligt og ufarligt indhold. Forældrekontrol kan føre til at ikke-skadeligt indhold fejlagtigt identificeres og blokeres (Stoilova et. al, 2024, s. 37).</p>
	<p>Begrænsning af børns muligheder online. Forældrekontrol kan have negativ indflydelse på børns online færden, herunder medføre mindre privatliv og begrænset adgang til gavnlige online aktiviteter, online fællesskaber og frihed til at socialisere online (Stoilova et. al, 2024, s. 37).</p>

Note: Disse styrker og risici er hentet fra udgivelserne i slutnote 6 og 7.

Bilag 2

Stikprøven på 1120 vægtede forældre giver et tilpas stort datagrundlag til at fremlægge robuste resultater. For at confirmere dette blev bootstrap-validering udført med 1000 iterationer. Resultaterne viser, at de gennemsnitlige koefficienter fra bootstrapping ligger meget tæt på de oprindelige estimater, hvilket validerer modellens robusthed.

Box-Tidwell tests blev udført for at kontrollere, at en lineær sammenhæng mellem de kontinuerlige og ordinale variabler og logit-værdien (log-odds) for det afhængige udfald. Resultaterne var ikke-signifikante, hvilket betyder, at der ikke er nogen indikation af, at relationerne mellem disse variable og udfaldet ikke er lineære.

Modellen har heller ikke problemer med kolinearitets, da ingen VIF-værdi lå over 5. Dog er der outliers i modellen (målt på Cooke's D og Leverage), hvilket indikerer, at visse observationer afviger markant fra modellens forventede resultater og har en stor effekt på estimaterne. Det er især brugere af social forældrekontrol, hvor der er outliers.

Modellen passede tilfredsstillende til data (Hosmer-Lemeshow p-værdi > 0,05, hvor nulhypotesen er et dårligt fit). Modellens AUC er 0,821, dog har modellen en begrænset pseudo-R² (0,197). Dette indikerer, at en betydningsfuld del af varianten i anvendelsen af forældrekontrol ikke forklares af modellens kovariater.

/Digitalt Ansvar

Udgivet af Digitalt Ansvar, februar 2025

Ansvarshavende redaktør: Ask Hesby Holm

Tekst og analyse: Asger Nim, Lisbeth Kristine Walakira & Anne Tscherning Larsen

Layout: Anne Tscherning Larsen og Asta Iris Rohde